

SZEKELY-UDVARHELY

— AZ UDVARHELYMEGYEI 48-AS FÜGGETLENSÉGI KOSSUTH-PÁRT POLITIKAI LAPJA —
 — A SZEKELYUDVARHELYI „SZEKELY TÁRSASÁG” ÉS TÖBB EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE —

Megjelen hetenkint kétszer: csütörtökön és vasárnap.
 ELŐFIZETÉSI ÁRA: egész évre 10 K, fél évre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Külföldre egész évre 12 K. Közlegyek, közlelőjárók, papok és gazdasági ügyleti tagok egész évre 8 K, tiszteletdíj, közlelő és körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kapják. Egy példány ára 10 fillér.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
B E T E G H P A L
 LAPTULAJDONOS.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: Székelyudvarhely, Kossuth-utca 31. szám, hova a kéziratok, hirdetések és előfizetések küldendők. — Kéziratokat vissza nem adunk. Hivatalos hirdetések 100 szög minden szög 6 fillér, azon felül 4 fillér, magán hirdetések négyzet cm. 8 fillér, többzori közlésnél 6 fillér. Nyílt-tér so a 1 K. Djjak előre fizetendők. — M. kir. postatakarékpénztári osek- és kléring 10,489. szám

A függetlenségi párt válsága.

Irta: Dr. Gonda Henrik.

Köztudomású dolog, hogy a függetlenségi és negyvennyolcas pártban összeütközött Kossuth Ferenc és Justh Gyula irányzata. Az ország érdekében áll, hogy a közvélemény tudomást vegyen arról, hogy a két irányzat között mi az eltérés.

Azóta, hogy Kossuth Ferenc visszatért a külföldről Magyarországra és hazánk közéletében részt kezdett venni, azonnal felismerte annak szükségét, hogy a függetlenségi párt az évtizedeken át meddőnek bizonyult közjogi harcok kizárólagos folytatása helyett, a közgazdasági kérdések gyakorlati terére lépjen és első sorban a közgazdasági önállóságot iparkodjék megszerezni a nemzet számára.

A közgazdasági önállóságot való küzdelmet Kossuth Ferenc nem csak azért hirdette, mert ettől az ország vagyoni gyarapodását és a népjólét emelkedését várja, hanem azért, mert kiforrott meggyőződése, hogy ez az ut vezet legbiztosabban a politikai függetlenség, önállóság kivívására.

Ettől a meggyőződéstől áthatva, Kossuth Ferenc ugy a parlamentben és a sajtóban, mint több száz népgyűlésen, éveken át hirdette a közgazdasági önállóság tanát és ennek eredménye az, hogy a gyakorlati kérdések fontosságának megértése, fokozatosan behatolt a magyar néplelekbe.

Ezek után tehát teljes képtelenség feltételezni, hogy ugyanaz a Kossuth Ferenc, aki annyi meggyőződéssel, annyi kitarással és oly nagy tudással hirdette az országban a közgazdasági önállóságot, most egyszerre irányt változtatott éppen akkor, a mikor saját nagymérvű munkálkodása következtében a közgazdasági önállóság egyik attributumának: az önálló banknak ügye került előtérbe.

Hiszen Kossuth Ferenc indította meg a bankmozgalmat az országban. Ő volt az, aki felhívta a függetlenségi párt tagjait, hogy állandóan tartsák ébren ezt a kérdést a nemzet előtt. „A nemzeti akarat erős megnyilatkozása nélkül ugyanis, Kossuth Ferenc lehetetlennek tartotta a nemzet jogának érvényesülését.

Az országban folytatott agitáció megindítása előtt és azzal párhuzamosan Kossuth Fe-

renc a legnagyobb erőfeszítéssel megtett mindent, hogy az önálló magyar jegybank megvalósításából minden jogi, minden alkotmányos akadályt elhárítson. A miniszterium tanácskozásain és a király előtt is: Kossuth Ferenc az érvek egész tömegével, befolyásának egész teljességével, a legnagyobb állhatatossággal és rendületlenül harcolt az önálló bank megvalósításáért. Mindezek ellenére, — sajnos — nem sikerült a felség hozzájárulását megnyerni ahhoz, hogy az önálló bank 1910. december 31-ikére felállítható legyen. És ennek a hozzájárulásnak a hiánya, — a magyar alkotmány jelenlegi állapota szerint — az önálló bank megvalósításának: *elháríthatatlan közjogi akadály.*

Kossuth Ferencnek, mint pártvezérnek tehát egyenesen kötelessége, hogy ne engedje a pártot olyan veszélyes zsákutcába jutni, a melyből nincs kivezető út és a melynek végeredménye nem lehet más, mint az alkotmány válsága, melyet pedig a jelen pillanatban felidézni, az országra nézve a legnagyobb kár volna.

Az ilyen válság nemcsak nem hárítaná el a királyi akaratban rejlő közjogi akadályt, hanem olyan légkört teremtene, a melyben az önálló bank megvalósítása gazdaságilag is lehetetlenné válik.

Az ilyen küzdelem míg egyfelől magának az önálló banknak nemcsak nem használ, hanem ellenkezőleg az egész kérdést hosszú időre vissza vetné, addig másfelől a közélet egyéb fontos kérdéseiben sokat ártana az országnak éppen akkor, a mikor ugy Ausztriából, mint belső ellenségeink részéről nagy veszélyek fenyegetik a magyar nemzetet.

A legnagyobb könnyelműség és meggondolatlanság tehát az önálló nemzeti bank nagy eszméjét egy kalendáriumbeli dátum lehetetlenségével kötni össze. S midőn Kossuth Ferenc nem akarja magára venni a naptári terminus ezen nyugtát, távolról sem határozott meg arról, hogy az esetleg lehetőségek bizonyuló kibontakozást a függetlenségi párt magáévá tegye-e, avagy pedig ezzel szemben ellenzékbe vonuljon?

Természetes, hogy az erre vonatkozó irányítást akkor, a mikor tényekkel áll majd szemben: Kossuth Ferenc, mint pártvezér — magának tartja fenn...

Kossuth Ferenc öntuda-

tos nyugalommal várja a nemzet ítéletét arra nézve, hogy Jusuth Gyulának van-e igaza, aki a maga merev csökönységével kockáztatja Kossuth évekre terjedő gondos munkájának eredményét, vagy Kossuth Ferencnek-e, aki midőn a nemzet javára építeni akar, mindig vigyáz arra, hogy *épitkezés közben ne romboljon*...

Mert a magyar közviszonyok olyanok, hogy soha sem lehet tudni, hogy a romba döntések közepette, nem kerül-e a romok alá maga a magyar nemzet...

POLITIKA.

Pénteken a délelőtti órákban a következő távirat érkezett a „Székely-Udvarhely” szerkesztőségéhez:

„A pártban szakadás állott be. Kossuth 76 társával a pártból kilépett, mivel a pártnak az önálló bankra vonatkozó határozatát el nem fogadta. Mi: Kállay, Gyarmathy — Jushtal és százhuszad magunkkal a pártban maradtunk. Valentsik, Hiniéder.”

Ez volt városunkban az első hír a pártszakadásról. Majd később megtudtuk, hogy Kossuth Ferenc hű embereinek lelkes kísérete mellett, csakugyan kivonult a pártból, de kizárólag amaz indokból, melyet lapunk első helyén részletesen ismertünk s a mely mindenestre figyelmet, megfontolást érdemel.

Dr. Török Albert nyug. főispántól hallottuk volt egy alkalommal, hogy az ország sorsát egy blatra, egyetlen kártyalapra feltenni könnyelműség volna. Ugy látszik, Kossuth Ferenc is ezuttal így gondolkozott. Most még nem látja elérkezettnek az időt arra, hogy a nemzetet meggondolatlanul harctérre, ártatlanul vérpadra hurcoltassa, forradalomba kergesse. Csupán azért, hogy naptár szerint az önálló bank felállítását követelje — a sikernek minden kézzel fogható reménye nélkül.

A függetlenségi párt csütörtökön este tartotta meg nevezetes értekezését. Kossuth Ferenc pártelnök megérkezése után azonnal megnyitotta az ülést és átadta a szót Holló Lajosnak, aki előterjesztette a Justh-féle határozati javaslatot. Holló beszédének lényege az volt, hogy lefelé csak úgy tudja a párt népszerűségét megőrizni, ha az 1911-iki bankdátumból semmi szín alatt sem engednek és a hatvanhejes pártokkal együtt nem dolgoznak.

Kossuth Ferenc nagy nyugalommal kezdett bele eimondott beszédébe. Az ő lelkiismerete nyugodt, — kezdő a meggyőződés hangján — mert érzi, hogy a függetlenségi párt gazdasági irányzatának éppen ő a megteremtője. Mielőtt ő nem

állott a párt élére, magtalan közjogi vitákban fecserelte erejét a párt s éppen ő mutatott rá arra először, hogy gazdasági kérdésekben kell keresni az ország boldogulását. S nagyon meglepi, hogy éppen ilyen kérdés miatt éri a bizalmatlanság. Ő mindent megtett az önálló bank érdekében, a mit csak emberi erővel megtehetett. Elhárított utjából minden technikai akadályt, csak egyet nem tudott ez idő szerint megnyerni: a törvényhozás másik felének, a királynak a beleegyezését. Ez pedig éppen olyan pont, a melynél a vezérnek kétszeresen szükség van arra, hogy a pártja bizak benne, üres hencegészel ezt a kérdést megoldani nem lehet. A király elismerte a nemzet jogát az önálló bankhoz, de viszont véglegesen kimondta, hogy megvalósításába ez idő szerint nem mehet bele; az előtt a választás előtt áll tehát a nemzet, hogy vagy lemond az önálló bank kalendáriumszerű napra szóló megvalósításáról, vagy olyan beláthatatlan konfliktusba rohan, a mi aztán azt is lehetetlenné teszi, hogy a konfliktus rombolása után későbbi dátummal meg lehessen csinálni az önálló bankot. Botor politika az, hogy egy kalendáriumi dátumért a későbbi sikert is veszélyeztessük. Ilyen botor politikát ne várjon tőle senki. Lehet, hogy népszerűsége kissé bedegni fog, de ő azal nem törődik, ő neki mindennél drágább az ország valódi realis haladása, ennek biztosításáért szívesen áldozza föl a népszerűséget is, de hiszi, hogy a közönség nem fog a botor politika oldalára állni, s nem kívánja, hogy a nemzet jövőjét is veszélyeztessék egyetlen egy dátum miatt, a mi egy nemzet életében nem számíthat. A mi pedig egyéb magyar pártokkal való közreműködését illeti, ezt neki szívesen kell vennie, amennyiben ez is a nemzet boldogulásának nagy célja felé vihet, s nem engedi magát ebben se szűk határu, alacsony gyűlölködés által vezetni, mert mindig és mindenben csak a haza érdeke lebeg lelki szemei előtt. De neki politikája megvalósításához bizalom kell, s miután látja, hogy nehéz helyzetben mások addig áskálódtak ellene, míg a párt többségének bizalmát tőle eltántorították, nyugodt lélekkel ajánlja határozati javaslatát elfogadásra, a mely az ország boldogulását vonná maga után folyton szegényítő konfliktusok helyett király és nemzet között. Nincs más különbség az ő javaslata és Hollóé között, mint hogy amaz nem őszinte, mert maga a betérjesztője is beismerte, hogy a bankot 1911-re már nem lehet megcsinálni, s mégis követeli. Majd így fejezte be nagyhatású beszédét Kossuth pártvezér: Ebből kifolyólag nem fogadhatom

el Holló Lajos tisztelt barátomnak határozati javaslatát, ámbar vannak olyan részletei, a melyekkel egyet-értek. Nem fogadom el, hanem a következő határozati javaslatot terjesztem elő: (Halljuk! Halljuk!)

„A függetlenségi és 48-as párt változatlanul régi programja alapján áll és így, sőt elsősorban az ország gazdasági függetlenségének megvalósítását tekinti főadatának. (Élénk helyeslés.) E törekvés szolgálatában az önálló jogbank megvalósításáért minden rendelkezésre álló alkotmányos eszközt igénybe vett és igénybe fog venni. (Élénk helyeslés.) Éppen azért fölösleges, a mellett a főforgó viszonyok között időszertelesen is, hogy a párt az eddigiekkel eltérő újabb határozatokat hozzon éppen most. (Hosszantartó élénk helyeslés.)

Nagyon kérem a tisztelt pártot, ne mérgezzük el a helyzetet azzal, hogy soká vitatkozzunk. Megtörténhetik, hogy ellenzékbe megyünk és akkor nem volna tanácsos, hogy habár szétválva, nem többé mint barátok, hanem a vitakozás elmérgesedése folytán mint ellenfelek küzdjenek a nemzet jogaiért, a mivel küzdelmünknek ereje mindenesetre gyöngülne. Éppen ezért azt javaslom, hogy minden további vitakozás mellőzésével hozzunk határozatot.

Ezen solennis pillanatban, midőn talán politikai családomnak egy részétől kénytelen leszek megválni, érzem, hogy pártom iránt, hazám iránt, elveim iránt, mint pártvezér úgy viseltetem, mint idősebb testvér és valódi jó barát. (Igaz, ugyan.) Határozati javaslatom elfogadását bizalmi kérdésnek tekintem. (Hosszantartó élénk helyeslés és taps.) Meg fogja szavazni, aki bennem bizik s az én vezetésemet továbbra is igénybe akarja venni, nem fogja megszavazni, a ki nem bizik bennem és velem ellentétbe akar helyezkedni a pártban és az ország előtt. (Igaz, ugyan.) Kérem tehát Hoitsy Pál t. ügyvezető alelnök urat, hogy olvassa föl a névsort. A szavazatoknak ellenőrzésére két párttagot fogok fölkérni, az egyik legyen Holló Lajos barátom, a másik Tóth János tisztelt barátom. (Élénk helyeslés)

Végül a szavazás megtörtént, mely szerint 74-en szavaztak igennel és fogadták el Kossuth indítványát, 120-an nemmel, vagyis Holló javaslatára. Ezt Kossuth Ferenc a következőleg enuniciálta:

A párt többsége elfogadta tehát Holló Lajos határozati javaslatát és így én azt, mint a párt elfogadott határozatát ezennel kijelentem. Ez egyuttal utolsó elnöki tevékenységem itt. (Fölkialtások: Nagyon sajnáljuk!) Ezennel lemondok az elnökségről, kilépek ebből a pártból és köszönöm az irántam eddig tanúsított bizalmat. (Élénk helyeslés és taps.)

Kossuth Ferenc e nyilatkozata után elhagyta a pártkör helyiségét. Nyomon követi az a hetvennégy képviselő, a ki Kossuth indítványát elfogadta, követik a függetlenségi főispánok csaknem teljes számban, a párt összes kültagjai és a pártkör előszobájában nagyszámu jelenvolt hírlapírók.

48-as függetlenségi Kossuth-párt.

A Royal-klubból Kossuth Ferenc, Apponyi Albert gróf és Kossuth hetvennégy híve a főispánokkal együtt a Royal-szálló egyik termébe ment, hogy mindjárt megtartsa ala-

kuló ülését. A mikor Kossuth Ferenc a terembe lépett, percokig tartó tapsal és éljenzéssel fogadták.

Az elnöki széket mint korelnök Szentiványi Árpád foglalta el s mindjárt javasolta, hogy Kossuth Ferencet válasszák meg elnöknek. Lelkes éljenzés mellett foglalta el Kossuth Ferenc az elnöki széket.

— Remélem, mondta, hogy e kis csapattal is sikerrel vehetem föl a küzdelmet, mert e csapat tagjai sem jóban, sem rosszban el nem hagynak és velem lesznek. Új programot nem adok, maradok, a ki voltam és maradunk híven, becsületesen eddigi programunk mellett. Ragaszkodunk változatlanul ezekhez az elvekhez és küzdünk tovább is rendületlenül megvalósításukért és bizonyosan eredményesebben dolgozunk értök, mintha most, a lehetlenség politikáját követve, újabb válságba sodornók a nemzetet. Kérem a változatlan bizalmatokat és támogatástokat. (Zajos éljenzés és taps.)

Hoitsy Pál úgy érzi, hogy e pillanatban köszönettel és hálaival tartozik a párt vezérének, Kossuth Ferencnek, a ki nehéz helyzetben, súlyos körülmények között vezeti a pártot új küzdelemre. Tudja jól, hogy Kossuth a jövőben is éppen olyan ernyedetlenül dolgozik a hazájáért, mint tette eddig. Biztosítja Kossuthot arról, hogy hűségesen követik őt.

Zajos éljenzés után Bethlen Balint gróf főispán szólalt föl. Ő hozta a pártba Apponyi Albert gróft (éljenzés), a ki hűséges, becsületes segítőtársa volt azóta és mindenkor Kossuth Ferencnek. Bizik benne, hogy ők meg fogják értetni a nemzetet, miért volt szükség a mai szakításra. (Helyeslés.)

Apponyi Albert gróf szólalt fő azután. Beszédét még az együttes pártterkezetlen akarta elmondani, de mivel látta, hogy a két tábor meggyőződése teljesen kijegecesedett, fölöslegesnek tartott minden további szót. Ezuttal is tiltakozott minden vezéri dualizmus ellen. A pártnak egy vezére van: Kossuth Ferenc, őt követi és őt kell követnie a pártnak. Az volt egyik főbaja a pártnak hogy sok volt a vezére és elnöke. Minden munkaerejét és munkabírását rendelkezésére bocsátja a pártnak és vezérének.

Riadó éljenzés hallatszott, mire a párt Hoitsy Pált ügyvezető-alelnöknek. Nagy Emilt gazdának, Halász Lajost pedig jegyzőnek választotta. Nagy Emilt megbízták, hogy új párthelyiségről gondoskodjék, hogy a másnapi pártterkezetet lehetőleg már ott tarthassák meg.

Hoitsy Pál indítványára elhatározták, hogy az új párt neve ez lesz: Negyvennyolcas függetlenségi Kossuth-párt.

Hoitsy azután bejelentette, hogy a következő képviselők jelentették be táviratban Kossuthhoz való csatlakozásukat: Babó Mihály, Bethlen István gróf, Bene János, Bartsch Gusztáv, Csontos Andor, Embery Árpád, Kökényesdy Mihály, Lévy Mihály, Sziklay Ottó és Somsich Tihámér gróf, összesen tíz képviselő.

E számmal együtt ma nyolcvan négy tagja van a Kossuth-pártnak.

A bejelentést tapsal fogadták. Bizony Ákos indítványára elhatározták,

hogy valamennyien, képviselők és főispánok kilépnek a Royal-klubból. Mindjárt alá is irták a kilépő-ívet.

Szentiványi Árpád és Okolicsányi László indítványára elhatározták azt is, hogy a képviselőházi bizottsági állásairól és a Ház jegyzői állásukról is lemondanak.

A régi párt alapszabályait en blok elfogadták.

Kossuth Ferenc indítványára elhatározták, hogy a nemzethez manifesztumot intéznek, melyben kimondják a régi programhoz való ragaszkodást, új programot nem adnak, de megokolják a régi pártból való kilépést.

A manifesztum megszerkesztésével Kossuth Ferencet bízták meg.

Elhatározták, hogy a kültagok holnaptól kezdve fölvételre jelentkezhetnek az új pártkörben.

Nagy Emil elfoglaltságára való tekintettel azt javasolta, hogy gazdának helyette Zlinszky Istvánt válasszák meg.

Az indítványt egyhanguan elfogadták.

A Kossuth-párt pénteken délelőtt a képviselőházban tanácskozássá gyűlt össze a további tennivalók dolgában, este pedig pártvacsoza volt a Pannonia-szállóban. Az értekezleten kezdettől fogva mindvégig föltöbbs lelkes volt a hangulat.

Kossuth Ferenc és az egész párt a hazafias tett öntudatával volt eltelve és mindenkit abbéli erős meggyőződése buzdította, hogy a nemzet az új választáson Kossuth Ferencnek fog igazat adni s az egész ország hálás lesz azért, hogy egy újabb alkotmányválságtól megóvta.

Az egész társaság, képviselők és főispánok együtt vacsoráztak Kossuthal és Apponyival.

Községi takarékpénztárak*.

(Folyt. és vége.)

Magyarországon ma még mindössze csak 14 községi takarékpénztár működik, melyek közül legrégebb és legizmosabb a nagykovácsi, utána a nagybányai, hajduböszörményi, pinkafői, kisujszállási, karcagi, tiszaszentimrei, földesi és hegászentgyörgyi.

Ezek a pénztézetek pl. 1904-ben 346 ezer korona tiszta jövedelmet mutattak fel és abból 256 ezer koronát a saját községeik céljaira fordítottak. Működési formájuk csaknem mindenütt egyenlő. A részvénytársasági közgyűlés jogait a községi képviselő testület gyakorolja. Ez küldi ki saját kebeléből az igazgatóságot és felügyelő bizottságot. Üzletkörü pedig kiterjed mindenre, amivel ma egy bank foglalkozik, de e téren is legelső sorban az illető város vállaltainak finanszírozása a legfőbb feladata. Ezzel érte el pl. a nagykovácsi községi takarékpénztár, hogy 1903-ban a városi pótdótt 64,5 százalékról 32 százalékra csökkentette. Ezzel szemben a nagy pénztézetek inkább emelik a közterheket, sem hogy csökkentenék. Mert évi nyereségüket a mérleg készítésekor ideiglenesen be szokták fektetni adómentes állampapírokba és így kibújnák a rendes adózási kötelezettség alól is és azt ráháritják polgártársaikra. Bizonyitva látszik tehát, hogy a

*Különös figyelmébe ajánljuk Székely udvarhely város közönségének, de főképp az intéző férfiaknak.

városok terheinek csökkentése a községi takarékpénztárak megvalósításával a legkövetlenebbül megvalósítható. Ennek azonban legnagyobb ellenzői a helyben már megerősödött hasonló intézmények lenyűgözött érdekei s azok szolgálatában álló érdekcsoportok, holott az egyes községek, illetve városok saját pénztézetei a leggyöngyörűbb feladatok megoldását lennének hivatva a közérdekekben teljesíteni. Ha ilyen pénztézetek hálóznák be az országot, akkor mindenesetre jelentékenyen csökkenne a kényszereladason elkotyavetyélt birtokok száma, rendeződne a szegényügy s a városi haszonhajtó vállalatok nem kerülnek idegen és egyéni haszonlesők kezére. Városaink birtokában még mindig 27 millió holdnyi földterület van. Ezeknek a földéhség csillapítására való fölhasználása, termelő, bérlő és értékesítő szövetkezetek alakítása lehetne a nemes feladatuk. Kezelhetnék az ilyen községi takarékpénztárak a különféle városi haszonélvezeteket is, az árvapénztéket, a városi alapokat, a városi adópénztárakban ma mihaszna heverő adópénztéket. A városnak folyószámát nyitva részére, fizetőhelyül is szolgálnának. Megalapozhatnák a helybeli felkarolható iparágakat s a környéken kapható közmunkákat a földmives nép piheő idejében foganatosíthatnák. Igyen szaporítván a kereső napok számát, ezzel a földmivelést haszonhajtó foglalkozásul megtartanák. Vitathatja-e valaki, hogy ily téren való érvényesüléssel a kivándorlás elleni hathatós ellenszert is szolgálhatnak.

A szövetkezetek fejlesztése is hatalmas támaszt nyerhetne a közérdeket és nem egyéni érdekeket szolgáló takarékpénztárakban, melyeknek legszemb feladata volna a legszelesebb rétegekre is kiterjedő szövetkezeti intézményeket is kebelébe fogadni, vagy ilyenek életrehívását előmozdítani, hogy a közjólét javítása érdekében a legapróbb tőkét is felszívja s a lakósság egész közét magáénak mondhasza.

HIREK.

ŐSZ VAN...

Ősz van. Lehullottak a sárga levelek, Az én boldogságom is elment veletek. Tavaly is egy rózsá, az idén a másik. Hiszen így a házunk temetővé válik!

Temetővé, a mely oly félelmes, rideg, A melytől a lélek irtózik s megremeg, E ház fölött mindig lesz egy sötét felhő Akkor is, ha másutt az ég szépen kéklő

Oh mért is lesz bimbó, hogyhaki nem nyíllhat? Miért a fán virág, hogyha természet nem ad? Miért indul el a csörgedő patak, Ha utját téveszti, s a föld alatt marad?

Mért él annyi rózsás remény a lélekben? Hogyha mind oda lesz, váratlan, hirtelen. Miért is születünk? Mit ér ez az élet? Én ama másikkal szivesen cserélek.

Ugyis tele van már bánattal a lelkem, Föl nem vidámíthat többé semmi engem. Még azt is kerülöm, ki felém mosolyog, Hogy kacagjak én. ha szívem vérzik, sajog?

Ősz van. Lehullottak a sárga levelek, Az én boldogságom is elment veletek. Olyan vagyok, mint a lombját vesztett fa, Még sem. Ő remélhet, neki lesz tavasza.

Vári Elek.

Az aradi vértanu özvegye.
Damjanich János, az aradi vértanuk egyik hőségének özvegye a következő sorok kíséretében küldött hozzánk néhány sorsjegyet:

Kedves Uram,
dicső szabadságharcunk egyik vértanujának vagyok özvegye s a Magyarok Istene megengedte érnem, hogy a jelen nemzedék az aradi vesztőhelyet, a magyar Golgothát, a nemzet közkincsévé fogja megváltani s a Tizenhárom vértanú áztatott szentföldön méltó monumentumot állít.

Ez a monumentum lesz a magyaroknak örök intelme a haza imádatára és hála oszlopa a szabadság vértanui iránt.

Magyar Atyámfia!
Bocsássu meg nekem, kit a bakó keze tett özvegygyé, bocsássu meg nekem, a legendás idők mérhetetlen kinokát szenvedett tanujának, hogy a magyar szentföld megváltásához hozzájárulását kérem.

A Tizenhárom arcképével ékesített sorsjegyeink jövedelme lesz hivatalva a magyar Golgothát a nemzet kincsévé megváltani és a hősök vértanú áztatott szentföldön a monumentumot fölláttani.

Fogadja el Uram éntőlem e néhány sorsjegyet és segítsen engem nagybecsű hozzájárulásával ahhoz, hogy a könyvek tengerével áztatott szeméimel hátralevő rövid életemben még megláthassam a magyarok hála oszlopát a hazaimádat vértanuinak örök emlékére.

Budapest, 1909. november havában.

Honleányi üdvözléssel:

Damjanich János özvegye

a vesztőhely megváltási bizottság díszelőnöke.

A sorsjegyeket — melyeknek ára darabonként 1 korona — természetesen hazafias kötelességünknek tartjuk megváltani, sőt e helyen a magunk részéről is kérjük a közönséget, támogassa az aradi Tizenhárom emlékére állítandó monumentumot áldozatkész filléréivel. Sorsjegyeket készséggel küld az Aradi Vesztőhely Megváltására Alakult B zottság Budapest, VII. Akácfa-utca 39. sz.

Az élő székely kóporsója.
Keddi György székely atyánk fia jó módú földbirtokos, vármegyei virilista az udvarhelymegyei Bethfalva kisközségben. Méltóságához illőnek tartotta tehát, — tekintettel 68 éves korára — hogy halála esetére, róla más ne gondoskodjék, hanem ő maga rendezze el jövőbeli lakhelyének ügyét. Teljes hidegvérrel hivatta magához a kóporsócsinálót, aki ezáltal nem asztalos, hanem Gál József székelyudvarhelyi kőfaragó-mester volt. Megalkudtak és a kőfaragó-mester munkához látott. Elkészítette a kóporsót még pedig a maga mesterségének megfelelően: székelyvadászi trachit kőből. A kóporsó igen csinosan, a kő saját eredeti színében van elkészítve. Mai nap lesz az átvétele ugy a kóporsónak, mint az egyszerre készült 2.70 cm. magasságu síremléknek. Maga Keddi György uram érkezik Székelyudvarhelyre az átvétel eszközlése végett. Ezt som akarja másra bízni. Nehogy valami hiányossága legyen az örökös nyugalomra szánt „kőház”-nak.

Székelyfiúk ipart elhelyezése.
A székelyszülők, de még az akció körül munkásságot kifejtő egyes előjáró tényezők sem tudják azt, hogy az állami gépgyárakba székelyfiúknak inasokul elhelyezése végleg be van szüntetve. Nap-nap után érkeznek kérések a marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamarához a

gyári elhelyezés kieszközlése végett amire a válasz természetesen csak elutasító lehet. A kamara ez uton ismételtlen figyelmezteti az érdeklődőket, hogy gyermekeknek az állami gépgyárban bejuthatása reményéről mondjanak le, mert ezeket a tanoncnevelési intézményeket az állam már öt év előtt megszüntette, egyfelől azért, mert a gépiparban túlprodukción állott elős a székelyfiúknak nem mindegyike biztosíthatja immár jövőjét, legfőképpen pedig azért, mert tapasztalat szerint a gépiparban fölnevelkedett székelyfiúk (nekünk nem lévén gépgyáraink) a székelyföldről végleg elszakadtak. Ellenben a kamara magánipari műhelyekbe mindenféle iparra most is naponként elhelyezi azokat a székelyfiúkat, kik legalább 4 elemi osztályt végeztek és 13-ik évüket betöltötték, állami ipari szakiskolába pedig minden iskolai év kezdetén ösztöndíj mellett helyez el olyan tanulókat, kik négy gimnáziumi, vagy négy polgári iskolai osztályt végeztek. Az iparnemek megválasztását legcélszerűbb a kamarára bízni, mely ismervén az újabb mesterségeket, jobban megtudja azokat választani, mint az iparban tapasztalatlan falusi szülők. Ügyes, számolni jól tudó fiúkat a kamara kereskedésekre is sokat elhelyez. Esetről-esetre csak a gyermeknek bizonyítványát küldjük be Marosvásárhelyre az iparkamarának.

A gyermek estély a múlt vasárnap igen szépen sikerült. A szereplések sikerének elbírálását a közönségre bizzuk, itt csak örömmel konstatálhatjuk, hogy küzdelmes fáradozásainknak meglepő lelkes pártolás és figyelem adta meg az erkölcsei és anyagi jutalmat. Oly tiszteletre méltó közönség tüntette ki növendékeink jászai működését, minél nem mindenki dicsekedhetik. A hosszas színházi szezon után valóban csak a szülők és rokonokra számítottunk és ime jóleső örömmel szemléltük a nagy közönség elen gróf Mikes János főesperes urat a helybeli és vidéki papság javarészevel. Nagyszámban láttuk képviselve vármegyénk és városunk tisztviselői karát, valláskülönbőség nélkül mindhárom közép-, szak- és polgári iskolák tanári testületét, a város és környék tanterületén élőkön Rhédey János kir. tanfelügyelő ural, ki roppant elfoglaltságai közt fényt, tekintélyt kölcsönzött iskolánk működésének. Fogadja a n. e. közönség a minket kitüntető jóindulatu partfogásáért hazafias tisztelettel párosult köszönetünket. Anyagi jövedelem a felhelyárak dacára is meglepő. Összes bevétele: 326 K 90 fillér, tiszta jövedelem 219 K 48 fillér. Köszönettel nyugtazzuk a felülfizetéseket: Simó János 5 K, Barcsay Károlyné, Neumann Zsigmond 4—4 K, Dr. Várentsik Ferencné 3 K 50 f, Soó Gáspár, Kovács János, Dragomán Domokos, Tamás Lajos 2—2 K, Peter József 1 K 60 fillér, Fénya András 1 K 20 fillér, Anka Miklós, Daróczy N. 1—1 K, Barkóczy Ignác 60 fillér, N. N. 50—50 fillér, Horváth József ref. kántor 40 fillér, Jakab Gáspár 20 fillért. A szerzetes tanítók.

Az Eszkimó Ujság. Még az eszkimóknak is van immár lapjuk. Az ujság hónaponta egyszer jelenik meg eszkimó nyelven Goodhaabban, Grönlandon és a címe: Katoriknik. A szerkesztője Möller evangélikus

lelkész, ő egyszersmind a kiadó is, ő rajzolja a képeket, megírja az egész ujságot, ki is nyomtatja, sőt ő maga hordja szét és szedi be az előfizetési díjat. Ez az előfizetési díj egyébként nem olyan egyszerű dolog, mint nálunk, mert az ujságnak negyedévenként egy buvárkacska és egész évre meg egy foka az ára.

A református temető rendezésére adakoztak: dr. Mezey Ö. 40 K; Ilyés M. ezredes, Ilyés K., Ilyés V., Özv. Heya E.-né, Özv. Miklósi H.-né és Persián I. 10—10 K; Gyertyánffy B. és Bod K.-né 6—6 K; dr. H.-né, Pál A., Pál E. és Kun B. 5—5 K; Özv. Gyarmathy S.-né, Özv. Bartha K.-né és Soós 2—2 K, összesen 142 K. Az eddigi gyűjtés eredménye 418 K 70 fillér. Igaza van orosházi adakozónak: „Ha mindenki, kinek halottja van a református temetőben, anyagi erejéhez mérten annyit áldoz az üdvös célra, azt hiszem Főgondnok ur megvalósíthatja igen szép tervét, temetőink rendezését.” Azonban szomorúan kell tapasztalnom, hogy reményeim túlzottak voltak! Annyi felhívásra, amit szét küldöttem, eddig még csak 52-en kerestek fel adományokkal! De még nem mondok le a reményről, hogy a hivatottak kérésüket nem engedik a pusztában elhangzott kiáltással való, hanem igyekeznek filléreiket hozzám elküldeni. Kérem tegyék az ügy érdekében! Dr. Solymossy.

Csalódnai emberi dolog, de nem okvetlen kell. Ha „Réthy” névre figyelünk, ugy nem csalódunk, hanem eredeti P e m e t e f u cukorkát kapunk 60 fillérért, még pedig egy kedvelt régi magyar háziszert, mely köhögés, rekedtség, hurutos bántalmak sok ezer esetében kitűnően bevált. De vigyázzon, hogy a doboz és a cukorka minden darabján rajta legyen a „Réthy” név.

Bedő Ferenc síjára adakoztak: Szakács K. 5 K; a Riemer K. Gusztáv ur ivén aláírtak közül fizettek: Biró A. 10 K; Evinger A. és Csillag J. 5—5 K; dr. Macskási I. 1 K. Összes adomány 504 K 54 fillér. Fogadják a kegyes adakozók hálás köszönetemet s kérésemet azok, akik még nem adakoztak, hogy adományokkal a célba vett rendezést elősegíteni kegyeskedjenek. Dr. Solymossy.

Táncanfolyam-megnyitás. Tisztelettel értesítem a helybeli és vidéki közönséget, hogy f. hó 30-án a „Budapest”-szálló nagytermében táncanfolyamot nyitok. Tandij 6 heti tanfolyamra 12 korona. Haladóknak 8 korona, a gentriboston betanításával együtt. A 6 heti tanfolyam alatt növendékeimet tanítom az összes modern táncokon kívül az eredeti francia esztétika szerinti illem és testgyűgyességre is. A bostont külön 3 óra alatt betanítom, óránként 4 korona, csoportban 2 korona díjazás mellett személynként. 5—10 éves babákat külön órák alatt tanítom. Tanítási napok: szombaton, kedden, szerdán és pénteken. Iskolás gyerekeknek d. u. 5—7-ig, felnőtteknek este 8—11-ig tart. Beiratkozni lehet Betegh Pál könyvkereskedésében és a tanórák alatt. Házaknál csak meg hívásra jelenek meg. Kiváló tisztelettel **Sára Miklós,** budapesti okl. táncitanító.

Gazdakör.

„Az arankairtás tiz parancsolatja.”
A Temesvármegyei Gazdasági Egyesület tekintettel az aranka folytonos terjedésére és azon közönyösségre, amelylyel a gazdak az állam által elrendelt irtási intézkedéseket végrehajtják, magyar és német nyelven kiadta az „Arankairtás tiz parancsolatját”, annak terjesztésére felkérve az összes gazdasági egyesületeket. E kiadvány a gazdasági egyesület titkári hivatalánál (Temesvár, Józsefváros, Uri-utca 8.) megrendelhető. Tekintve a kérdés aktuális voltát, e tiz parancsolatot az alábbiakban szöszertint közöljük, ajánlván azt gazdaközönségünk szíves figyelmébe:

1. Csak arankamentes magot vess.
2. Sohase feledd, hogy talajod is fertőzve lehet az aranka magjával.
3. Herésedet állandóan szemmel tartsd, ha foltot nem is látsz, vizsgálj, nincs e a herénövények között elrejtőzve kuszó arankaszál.
4. Az arankát, mihelyt észreveszed, irtsd ki alaposan, nehogy magot érleljen.
5. Az arankát irtsd ki a következő módon:

Először: a foltot kaszáld le a foltnál legalább 1 lépéssel nagyobb területen; a lekaszált részeket gondosan gyűjtsd össze s szállítsd el a földetől ponnyába csomagolva nehogy az elejtett arankaszálak herédet megfertőzzék.

Másodszor: a lekaszált folt helyét legalaposabban kapáld fel, a növényi részeket temesd mélyén a föld alá, hogy elkorhadjanak.

6. Nehogy üres foltod maradjon, vedd be, az irtás helyét lucernában lucernamaggal, lóherésben tavaszkor bitorheremaggal, őszkor lóheremaggal.

Az irtott foltot, különösen a széleket, ezentul is kísérd figyelemmel, nehogy az aranka újra felüsse a fejét.

7. A tarlóhere arankamentesítésére fordítsd a legnagyobb gondot; hanagyon arankás, azonnal szántsd ki.

8. Mag lóhere kaszálásakor minden kihagyott arankafoltot fizess kaszasodnak 4 fillért s a folt kiirtásával ne késsél.

9. Cséplés után a here arankás hullapékait trágyadombra ne hord, hanem semmisítsd meg, nehogy a trágyával fertőzsd meg a földedet.

10. Ha magtermelő vagy, különösen ügyelj a nagy aranhára, mely a közönséges herefajtó arankánál sokkal veszedelmesebb, mert magja a heremagból ki nem rostálható, ez ellen tehát csakis a földön való irtással védekezhetsz. Ha ezt elmulasztod, heremagod husz koronával főg kevesebbet érni. Ha pedig a nagy arankát nem ismered, küld be valamely magvizsgáló állomásnak, ahol díjtalanul határozzák meg.

Kanyaró után

a legkomolyabb betegségeknek bizton elejét veszi a SCOTT-féle EMULSIÓ. Az egészség gyors visszaszerzése meglepi mindazokat, a kik először tesznek kísérletet a

Scott-féle Emulsióval.
A SCOTT-féle Emulsió csakis annak köszönheti nagy hírnevét, hogy összes alkotórészeiben fenntartja legnagyobb fokú tisztaságát.

Nagyon megfelelő az elkényeztetett inyeknek s a meggyengült emésztésnek.

A SCOTT-féle EMULSIÓ a legkiválóbb.

Egy eredeti üveg ára 2 K 50 f. Kapható minden gyógytárban.

Az Emulsió vásárlásánál a SCOTT-féle módszer védjegyét a halászt — kérjük figyelembe venni.

Ne télovázzék, ha fáj a feje, hanem használjon azonnal

Beretvás-pastillát,

amely 10 perc alatt a legmakacsabb migránt és fejfájást elmulasztja. — Orvosok által ajánlván. **Ára 1.20.** Kapható minden gyógyszerésznél. — Készít: Beretvás Tamás gyógyszerész 3 dobozzal ingyen postai úton. — szállítás.

MAGYAR ÁSVÁNYVIZ

Kizárólag természetes magyar ásványvizet hozunk forgalomba.

<p>Borszéki Boldizsár, idült gyomorba ellen</p> <p>Borszéki Főkut az ásványvizek királya kőszvény ellen</p> <p>Borszéki Kossuth, vérszegénység ellen</p> <p>Bodoki Matild, alkális savanyúvíz</p>	<p>Beross, vesebaj ellen</p> <p>Borhegyi lugyhajtó</p> <p>Boholti, üdítő víz</p> <p>Előpataki, sárgaság ellen</p> <p>Felsőrakosi Mária, légesőhurut ellen</p> <p>Hargitaligeti, üdítő ital</p>	<p>Horgász, étvágygerjesztő</p> <p>Kászónfő ut-Salutaris jód és Lithium tartalma</p> <p>Répati, égvényes ásványvíz</p> <p>Székely-Szelters, idült gyomorba ellen</p> <p>Sztojka, cukorbetegség ellen</p>
---	--	--

Kérdezze meg az orvosát és megtudja, hogy a természetes ásványvíz gyógyhatása és kellemes íze össze nem hasonlítható a mesterséges ásványvizekkel.

Magyar ásványvizeinkkel a külföld majdnem összes gyógyvizei pótolhatók.

forgalmi és kiviteli részvénytársaság Budapest, V. Balthary utca 5. szám

TALÁLÓS o o o KÉRDÉS.

Miért apróhirdetés az apróhirdetés?

mert néhány APRÓ sorban minden szükséges és célszerű dolgot lehet hirdetni és így valóban APRÓ pénzbe kerül csak, ha az ember

mindenféle állást kínál vagy keres,

mindenféle terményt kínál vagy keres,

lakást kínál vagy keres,

mindenféle butort kínál vagy keres,

mindenféle ipari cikket kínál vagy keres,

a legkülönbözőbb apróbb dolgokat kínálja vagy keresi,

mely csak APRÓ költséget bír el. Olvasóközönségünk ezer meg ezer esetben hálásan emlékezik meg arról, hogy az apróhirdetések fényes sikerrel segítik elő a **kinálat** és **kereslet** nagyarányu forgalmát. **Azért ne tessék habozni és a mikor csak a legesekélyeb szükség diktálja:**

apróhirdetést kell feladni a „Székely-Udvarhely“-ben **Apró a hirdetés, apró a költség!**

A kadicfalvi ecet.

Az emberi szervezetre káros hatással bíró mérges anyagokat nem tartalmaz. **A kadicfalvi ecettel** savanyított ételek kellemes finom ízt nyernek. **A kadicfalvi ecettel** eltett ugorka egy év múlva is üde, friss marad. **A kadicfalvi ecet** bármely borecettel versenyez. Kapható a kadicfalvi ecetgyárban és minden jobb fűszerkereskedőnél. Hamisításoktól óvakodjunk.

Eladó méhek.

Azonnal eladó 6 méhecsalád, mind anyatorzsa-k országos méretű kaptárakban, 18-20 keretre betelelve, mézzel dusan el látva és fiatal anyákkal. Értekezhet: Derzsy Samu törvényszki iroda tiszttel Székelyudvarhely, Király-utca 31.

Ki sziveskedne ajánlani fűszerüzletnek

való kisházat bérbe, erdélyrészi magyar faluban? Cim: **Horváth Emilia Szabadka** (Bács-megyé) Zimonyi-ut 789. szám.

Részletfizetésre 1909. évi modelü szerkezettel bíró új és jó gramophonok és lemezek olcsón kaphatók méltányos részletfizetési kedvezmények mellett. Karda Dénes Kossuth-u. 61. sz.

Ez már így van és nincs másképp! Bőr, talp,

cipőfelsőrész és e szakmához tartozó mindennemü árucikkek **Szentpétery Károlyné utóda** p. p. **Szentpétery Károly** kereskedésében Székelyudvarhelyt (Alsópiac-tér, régi városháza alatt) friss árukkal borendezve és tetelesen kibővíve - kapható legolcsóbb árak mellett. Már egyszeri bevásárlásnál is mindenki meggyőződést szerezhet, hogy e cég kitünő árai és olcsó árai - minden versenyt felülmulnak.

BOR!

Fernengel Gyula székelyudvarhelyi boraagykereskedőnél

a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható

Magyar kir. államvasutak. 307974-909. szám. FIV.

ÁRVERÉSI HIRDETMÉNY.

A kézbesíthetlen küldemények a vasuti üzletszabályzat 70. §-a értelmében az alább felsorolt állomások teherárúraktáiraiban délelőt 9 órakor a következő napokon fognak azonnali készpénzfizetés mellett nyilvánosan eladatni:

Bpest ny. p. u. áll.	1909. évi nov. 19.
Pozsony	30.
Bpest dp. t. p. u.	24.
Győr	16.
Szabadka	23.
Ujvidék	24.
Pápa	23.
Kassa	16.
Losonc	24.
Miskolc, g. p. u.	23.
Eszék	17.
Szeged	24.
Temesvár J. vár.	18.
Debrecen	23.
Szatmár-Németi	18.
Kolozsvár	24.
Nagyvárad	26.
Arad	17.
Békéscsaba	18.
Pécs	17.
Zágráb	24.
Fiume	23.
Sátorajauhely	17.
Szolnok	19.
Nagyszombat	21.
Brassó	24.

Budapest, 1909. évi nov. hó. Az igazgatóság. (Utánnomást nem díjazunk)

Amortizációs tisztviselői kölesön ügyekben

díjmentes felvilágosítást nyújt az „O. m. I. ált. tisztviselő-egylet kolozsvári képviselőisége”. **KOLOZSVÁR** Ferenc József-ut 7. szám a Válaszbélyeg csatolandó.

Meleg sósfürdő Hatan-kút há romszor u. m. szombat, vasárnap és hétfő napokon egészen új évig kapható a Gergely Ferenc féle sós-fürdőn. Kádfürdő 1 K. Szives partifogást kér tisztelettel: *Mátéfy Lidia* bérlo.

2 szép butorozott szoba kiadó Bem-utca 10. szám.

TÖRLEY PEZSGŐ

RÉTHY-BÉLA
PEMEFÜVESKORKA
BÉKÉSCSABAN
ÁRA 60 fillér.

Köhögés, rekedtség és hurut ellen nincs jobb a **Réthy-féle pemetefü cukorkánál**

Vásárlásánál azonban vigyázzunk és határozottan felét kérjünk, mi-vel sok hasznatlan utánzata van.

1 doboz 60 fillér.
Csak RÉTHY-felét fogadjunk el.

David Domokos géplakatosmester

Székelyudvarhelyt, Bálint-u. 8. sz. a. (a vasuti állomással szemben)

elvállal mindenféle szakmájába vágó **lakatosmunkákat**, raktáron tart különböző **főzőkályhákat** (sparhelt). Bárminő gépek és egyéb szakmabeli dolgok javítását lelkiismeretesen teljesíti. o o o Méltányos árak. o o o Pontos kiszolgálás.

Védjegy: „Horgony”

A Liniment. Capsici comp., a Horgony-Pain-Expeller

egy régiónak bizonyult háziszor, mely már sok év óta legjobb bedörzsölésnek bizonyult **kőszvénynél, oszúznál és meghűléseknél.**

Figyelmeztetés. Silány hamisítványok miatt bevásárláskor óvatossak legyünk és csak olyan eredeti üveget fogadjunk el, mely a „Horgony” védjeggyel és a Richter cégjegyzéssel ellátott dobozba van osomagolva. Ára üvegekben K-80, K 1.40 és K2.- és úgyszólván minden gyógyszerárban kapható. — Főraktár: **Török József** gyógyszerésznél, Budapest. **Richter** gyógyszerár az „Arany oroszlánhoz”, Prágában, Elisabethstrasse 5 neu.

Névjegyek, Meghívók, Eljegyzési és Esküvői valamint **gyászjelentések,** ugyszintén mindenféle **könyvnyomató és könyvkötői munkálatok** izléses kivitelben, gyorsan és pontosan készülnék

Betegh Pál villamos územre berendezett **könyvnyomató és könyvkötő-intézetében** Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. sz. alatt.

Vidéki megrendeléseket azonnal elintézt.